

2008 M. ISTORIJOS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO
VERTINIMO INSTRUKCIJA
 Pakartotinė sesija

ATSAKYMAI

Kiekvienas iš 1–25 klausimų vertinamas 1 tašku.

Nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ats.	A	B	B	D	C	B	D	A	B	C

Nr.	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Ats.	B	B	B	B	B	B	A	D	A	A

Nr.	21	22	23	24	25
Ats.	A	D	B	D	D

Užduoties II dalies klausimų atsakymuose mokinys teisingą atsakymą **gali suformuluoti savais žodžiais**. Ar atsakymo turinys yra teisingas, sprendžia egzamino užduoties vertintojai.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
26	Dešimtmetis 5-asis. Paaškinimas Galimi atsakymai: Sovietų Sąjunga prisijungė Lietuvą, Latviją, Estiją, Karelijos dalį (prarado Suomija), Užkarpatę (prarado Čekoslovakija), Besarabiją ir dalį Bukovinos (prarado Rumunija). Lenkija gavo dalį rytų Prūsijos ir žemes iki Oderio ir Neisės upių, tačiau prarado Vakarų Ukrainą, Vakarų Baltarusiją ir Vilniaus kraštą. Vokietija buvo padalinta į Rytų ir Vakarų.	2	<i>Taškas</i> skiriamas už teisingai nurodytą dešimtmetį <i>arba</i> teisingai paaškintą pasirinktos valstybės sienų kaitą. <i>2 taškai</i> skiriami už teisingai nurodytą dešimtmetį ir teisingai paaškintą pasirinktos valstybės sienų kaitą.
27	Žemėlapyje turi būti pažymėtos Lenkija skaičiumi 1, Rumunija skaičiumi 2, Bulgarija skaičiumi 3.	1	<i>Taškas</i> skiriamas už teisingai žemėlapyje pažymėtas valstybes.
28	Galimi atsakymai: Albanija, Vengrija, Čekoslovakija, VDR, Jugoslavija.	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytos ir pažymėtos trys valstybės.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
29	1. Teroras. Šalyje piliečiai yra persekiojami, įkalinami, tremiami ir t. t. 2. Visuotinė visuomenės kontrolė. Valdžia kontroliuoja ne tik politinį, ekonominių, kultūrinį, bet ir asmeninį visuomenės gyvenimą. 3. Vykdoma agresyvi užsienio politika. Stengiamasi kontroliuoti kitas valstybes arba plėsti savo teritoriją. <i>Nelaikyti klaida, jeigu bus nurodytas visiškas viešpatavimas vienos partijos, kuri paklūsta diktatoriui (vadui).</i>	3	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytas ir apibūdintas vienas totalitarizmo požymis arba teisingai nurodyti trys totalitarizmo požymiai. <i>2 taškai</i> skiriamai, kai teisingai nurodyti ir apibūdinti du totalitarizmo požymiai. <i>3 taškai</i> skiriamai, kai teisingai nurodyti ir apibūdinti trys totalitarizmo požymiai.
30	1. Remti laisvas tautas. 2. Suteikti ekonominę ir finansinę paramą (stabilizuoti ekonominius ir politinius procesus). Paaiškinimas JAV siekė stabdyti komunizmo plitimą pasaulyje.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodyti du tikslai. <i>2 taškai</i> skiriamai, kai teisingai nurodyti du tikslai ir pateiktas teisingas paaiškinimas.
31	Politikas Stalinas. 1. Palaikydami ir remdami vietos komunistų partijas. 2. Karine jėga. Sovietų Sąjungos kariuomenė išvadavusi Rytų Europos šalis iš fašizmo pasiliko šiose šalyse.	3	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai įvardytas politikas arba teisingai nurodytas vienas būdas. <i>2 taškai</i> skiriamai, kai teisingai įvardytas politikas ir teisingai nurodytas vienas būdas. <i>3 taškai</i> skiriamai, kai teisingai įvardytas politikas ir teisingai nurodyti du būdai.
32	Maršalo planu buvo siūloma finansinė pagalba ir Rytų Europai. Sovietų lyderiai bijojo, kad su JAV ekonomine pagalba plis ir demokratinės idėjos, kurios skatins tautų savarankiškumą.	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas atsakymas.
33	Karikatūra rodo, kad Stalinas (kartu su Molotovu) planuoja plėsti SSRS įtaką kitose pasaulio šalyse.	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas atsakymas.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
34	Tikslai Lietuvos valstybės atstatymas. Demokratijos atkūrimas 1922 m. konstitucijos dvasia. Vertybinės nuostatos Akcentuoja religijos įtaką, ugdant tautos moralę. Demokratijos principų įgyvendinimas paremtas teisingumu ir laisve.	4	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriamai, kai teisingai pateikti du atsakymai. <i>3 taškai</i> skiriamai, kai teisingai pateikti trys atsakymai. <i>4 taškai</i> skiriamai, kai teisingai pateikti keturi atsakymai.
35	Politinis valdymas Lietuvoje buvo įtvirtintas sovietų totalitarinis valdymas. Ekonominė sistema Paremta valstybine (visuomenine) nuosavybe (vykdyta kolektyvizacija, nacionalizuota pramonė, naikinama privatinė nuosavybė).	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriamai, kai teisingai pateikti du atsakymai.
36	Panašumai Komunistų partijos vadovaujantis vaidmuo. Varžomos žmogaus teisės ir laisvės. Kultūrinio gyvenimo suvaržymai, įvesta spaudos cenzūra. Skirtumai Lietuva neturėjo valstybingumo, o Rytų Europos valstybės turėjo dalinį savarankiškumą. Lietuvoje egzistavo didesni politinių teisių ir laisvių suvaržymai nei Rytų Europoje. Paaiškinimas Lietuva buvo tiesiogiai okupuota SSRS, o Rytų Europos valstybėms buvo paliktas dalinis savarankiškumas.	5	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriamai, kai teisingai pateikti du atsakymai. <i>3 taškai</i> skiriamai, kai teisingai pateikti trys atsakymai. <i>4 taškai</i> skiriamai, kai teisingai pateikti keturi atsakymai. <i>5 taškai</i> skiriamai, kai teisingai pateikti penki atsakymai.
37	Išorinė Gotų veržimasis į Romos imperiją. Paaiškinimas Įvairios germanų (barbarų) gentys puolė Romos imperiją. Viena iš germanų genčių gotai tarnavo Romos pasienyje. Kartais dėl įvairių priežasčių (pvz., badas) pradėdavo pulti Romos valstybę, o tai ją silpnino.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas nurodyta viena priežastis ir teisingai pateiktas paaiškinimas arba teisingai nurodytos abi priežastis.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	Vidinė Romos valdininkų gobšumas. Paiškinimas Valdininkų savivalė, norėjimas lengvai pasipelnyti, o tai išprovokavo barbarus.		2 taškai skiriamai, kai teisingai pateikti abu atsakymai.
38	Imperijos 1. Bizantijos (Rytų Romos) imperija. 2. Frankų (Karolio Didžiojo) imperija. Apibūdinimas 1. Skilus Romos imperijai iš rytinės jos dalies ilgainiui susiformavo Bizantijos imperija. 2. Žlugus Vakarų Romos imperijai, ilgainiui jos dalyje frankų gentys sukūrė savo valstybę, kuri valdant Karoliui Didžiajam tapo imperija.	3	Taškas skiriamas už teisingai nurodytas imperijas arba teisingai nurodytą vieną imperiją ir teisingai pateiktą apibūdinimą. 2 taškai skiriamai, kai teisingai nurodytos imperijos ir pateiktas vienas teisingas apibūdinimas. 3 taškai skiriamai, kai teisingai nurodytos imperijos ir pateikti du teisingi apibūdinimai.
39	Metai 800. Popiežiui Buvo reikalinga parama užtikrinanti jo vadovaujamą vaidmenį Bažnyčiai Vakaruose. Imperatoriumi Buvo naudinga su Bažnyčios pagalba išlaikyti savo valdžią ir pavaldinius.	3	Taškas skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. 2 taškai skiriamai, kai teisingai pateikti du atsakymai. 3 taškai skiriamai, kai teisingai pateikti trys atsakymai.
40	Politinė Europoje atsirado suvienyta ir galinga valstybė (galėjusi laikyti save lygiaverte Bizantijos varžove ir stabdyti arabų ekspansiją). Kultūrinė Karolis Didysis subūrė žymiausias to meto mokslo ir kultūros žemes ir atgaivino lotynų kalbą, antikinę literatūrą (Karolingų renesansas).	2	Taškas skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. 2 taškai skiriamai, kai teisingai pateikti du atsakymai.
41	Politinė Šaltinyje D matome, kad Paryžiaus vyskupas, kaip senjoras galėjo turėti vasalų.	3	Taškas skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	Ekonominė Bažnyčia buvo vienas iš stambiausių to meto feodalų (Bažnyčia rinko dešimtinę). Kultūrinė Tuo metu didžioji dauguma raštininkų, rašytojų buvo dvasininkijos atstovai.		2 taškai skiriamai, kai teisingai pateikti du atsakymai. 3 taškai skiriamai, kai teisingai pateikti trys atsakymai.
42	Įvykis Frankų (Karolio Didžiojo) imperijos skilimas. Išorinė Kariniai arabų (saracėnų), normanų antpuoliai. Vidinė Galimi atsakymai: Karolio Didžiojo palikuonių tarpusavio kova dėl valdžios. Imperiją sudarė įvairios pajungtos jėga tautos, kurios priešinosi.	3	Taškas skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. 2 taškai skiriamai, kai teisingai pateikti du atsakymai. 3 taškai skiriamai, kai teisingai pateikti trys atsakymai.
43	Senjoras už vasalo išsipareigojimus (karinė tarnyba) paskirdavo vasalui žemės valdą (feodą). Senjoras ir vasalas teisiškai buvo lygūs. Valstietis buvo asmeniškai priklausomas nuo senjoro.	2	Taškas skiriamas, kai teisingai apibūdinti senjoro ir vasalo tarpusavio santykiai. 2 taškai skiriamai, kai teisingai apibūdinti senjoro ir vasalo tarpusavio santykiai ir paaiškinta, kuo jie iš esmės skyrėsi nuo senjoro ir valstiečio santykių.
44	Natūrinis ūkis Ūkininkavimo būdas, kai iš esmės gamyba ir vartojimas ribojasi vienos senjorijos teritorijoje, silpnai išvystyta prekyba ir piniginiai santykiai. Paaiškinimas Natūrinis ūkis sudarė ir politines sąlygas formuoti atskiriems teritoriniams dariniams (atskiroms senjorijoms).	2	Taškas skiriamas, kai teisingai apibrėžtas natūrinis ūkis. 2 taškai skiriamai, kai teisingai pateikti du atsakymai.
45	Kariniame Profesionalūs kariai – riteriai buvo vienas svarbiausių visuomenės sluoksnių. Nuo karių priklausė karinė sėkmė ir gynyba.	3	Taškas skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
	Ekonominiame Kiekvienas riteris išgyveno iš feodo teikiamų pajamų. Politiniame Iš šaltinio matome, kad Paryžiaus vyskupas, kaip senjoras, skirsto feodus savo vasalams.		2 taškai skiriamai, kai teisingai pateikti du atsakymai. 3 taškai skiriamai, kai teisingai pateikti trys atsakymai.
46	Susilpnėjus centrinei valdovo valdžiai, būdingas feodalinis susiskaldymas. Senovės Romos imperijoje buvo stipri centrinė valdžia, bendri įstatymai, iš centro valdė valdininkai.	2	Taškas skiriamas, kai teisingai nurodyta, kas būdinga naujų valstybių valdymui. 2 taškai skiriamai, kai teisingai nurodyta, kas būdinga naujų valstybių valdymui ir teisingai paaiškinta, kuo šis valdymas skyrėsi nuo Romos imperijos valdymo.

47	Renesansas (humanizmas). Švietimas (Apšvieta).	2	Taškas skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. 2 taškai skiriamai, kai teisingai pateikti du atsakymai.
48	Šaltinio autorius nurodė, kad lietuviai kilę iš romėnų. Jis siekė išaukštinti lietuvius, lygindamas juos su romėnų karžygiais.	2	Taškas skiriamas, kai teisingai nurodyta lietuvių kilmė. 2 taškai skiriamai, kai teisingai nurodyta lietuvių kilmė ir teisingai paaiškintas tikslas.
49	Cezario laikais – respublika. Mindaugo laikais – monarchija. Romos valstybės valdyme aktyviai dalyvavo Senatas (ir Tautos susirinkimas). Mindaugo laikais valdovas turėjo visą valdžią savo rankose.	2	Taškas skiriamas, kai teisingai nurodytos abi valdymo formos. 2 taškai skiriamai, kai teisingai nurodytos abi valdymo formos ir teisingai paaiškintas skirtumas.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
50	Legendinis Lietuvių kilmė iš romėnų. Istoriniai Mindaugo krikštas. Karūnavimas. LDK teritorinė plėtra. Paiškinimas Istorijos mokslas nepatvirtina lietuvių romėniškos kilmės, o Mindaugo krikštas ir karūnavimas yra patvirtinti istoriniais šaltiniais.	3	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriamai, kai teisingai pateikti du atsakymai. <i>3 taškai</i> skiriamai, kai teisingai pateikti trys atsakymai.
51	Reformacija (protestantizmas, liuteronybė). Kulvietis norėjo dirbti Lietuvos labui, bet jausdamas tikiškinį persekiojimą, kreipėsi į Boną užtarimo.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriamai, kai teisingai pateikti du atsakymai.
52	Mažvydas – „Katekizmas“. Dauša – „Katekizmas“ (Katekizmas, arba mokslas, kiekvienam krikščioniui privalus, išleistas 1595 m.). <i>Nelaikyti klaida, jeigu prie Daušos bus nurodyta „Postilė“ (1599 m.).</i>	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodyti religinių sąjūdžių dalyviai arba teisingai nurodytas sąjūdžio dalyvis ir jo knygos pavadinimas. <i>2 taškai</i> skiriamai, kai teisingai nurodyti religinių sąjūdžių dalyviai ir teisingai nurodyti knygų pavadinimai.
53	Prūsijos – protestantai (liuteronai, evangelikai). LDK – katalikai.	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas atsakymas.
54	Tikslas Supasaulietinti švietimo sistemą. Paiškinimas Panaikinus jėzuitų ordiną buvo daugiau dėstoma pasaulietinių dalykų (gamtos mokslų). Tikslas Įvesti privalomą pradžios mokslą. Paiškinimas Vadovaujantis švietimo idėjomis buvo siekiama mokyti žemesniuosius visuomenės sluoksnius.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodytas tikslas ir jis paaiškintas arba kai teisingai nurodyti abu tikslai. <i>2 taškai</i> skiriamai, kai teisingai nurodyti abu tikslai ir pateikti teisingi abu paaiškinimai.

Kl. Nr.	Atsakymai	Taškai	Pastabos
55	Gamtos mokslai: astronomija, fizika, botanika.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai nurodyta mokslo šaka. <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai nurodyta mokslo šaka ir trys tos šakos disciplinos.
56	Jėzuitai didesnę dėmesį skyrė religiniam ir humanitariniam turiniui, o Edukacinė komisija plėtojo gamtos, visuomenės mokslus ir diegė pasaulietinę pasaulėžiūrą.	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas atsakymas.
57	Caro valdžia, siekdama rusifikuoti kraštą ir užgniaužti tautinę lietuvių savimonę, nebevarėjo oficialiai net Lietuvos vardo.	1	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas atsakymas.
58	1. Lietuviai nepirko rusišku šriftu atspausdintų leidinių. Taigi tarp lietuvių neįsigalėjo rusų kalbos vartojimas. 2. Buvo gabenamos lietuviškos knygos iš Prūsijos (Vokietijos). Tai padėjo lietuviams mokytis rašto ir kelti išsilavinimą. 3. Buvo kuriamos slaptosios daraktorių mokyklos. Taip nenutrūko mokymas lietuvių kalba.	3	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas būdas ir jis teisingai paaiškintas arba nurodyti trys būdai. <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti du būdai ir jie teisingai paaiškinti. <i>3 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti trys būdai ir jie teisingai paaiškinti.
59	XVI – XVIII a. vyko nemažos dalies bajorų lenkėjimas. XIX a. kartu su lenkėjimo procesu prasidėjo labai stipri caro valdžios vykdoma rusifikacija.	2	<i>Taškas</i> skiriamas, kai teisingai pateiktas vienas atsakymas. <i>2 taškai</i> skiriami, kai teisingai pateikti du atsakymai.